

CAPUT XII.

DAMNA PROPRIÆ VOLUNTATIS.

Quæcumque hic facimus propriâ voluntate Divinæ contraria, ligna sunt igne inextinguibili in futuro sæculo comburenda. Etenim infernus nihil aliud est quàm propria voluntas, quæ si non esset, nec infernus nec dæmones essent. Propterea omne malum, omnisque calamitas infelicium damnatorum, propria voluntas est, quæ Divinæ pervicaciter adversatur. Ita etiam in hoc mundo, quo minus homo propriæ voluntati adhæret, eo magis ab inferno elongatur, æternæque felicitati appropinquat. Et si qui forent in hac vita propriæ voluntatis omninò expertes, hi sibi possent regni cœlestis possessionem certa spe polliceri. Quomodo autem propria voluntas deponi debeat, paucis verbis Christus docuit cùm dixit: *Sequere me* (1). Cùm enim testatus sit se in hunc mundum venisse, non ut suam, sed ut Patris voluntatem faceret; ad hoc nostra voluntas inclinanda est, ut exuta omni proprietate, Christi crucem amplectatur naturæ amaram, spiritui dulcissimam. Hoc nimirum à nobis exigit Christiana professio, ut Christi exemplo in omni opere et eventu dicamus: *Non mea, sed Dei voluntas fiat*. Hoc requirit suprema et æterna voluntas, quæ omnes voluntates creavit et conservat, ut ad solum ejus obsequium et beneplacitum omnia opera nostra, omnia verba et co-

(1) Mat., viii, 22. — Marc., ii, 14.

gitationes dirigantur. Vera potitur libertate, qui in omni eventu sic ex animo loqui potest: Ita, Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Ego nihil volo nisi quod vult Deus. Ille sapienter disponit omnia, ejusque dispositioni tam in prosperis, quàm in adversis me libentissimè subdo, non meam sed ejus gloriam quærens, eo statu rerum contentus, quem ejus providentia ab æterno decrevit. Omnis turbatio hominum, et omnis anxietas ex eo nascitur, quod se subjicere Divinæ voluntati aut nesciunt, aut nolunt. Magna autem pœna et intolerabilis illis est, qui hoc esse nolunt quod sunt.

CAPUT XIII.

UTILITAS SOLITUDINIS.

Ad exteriorem et interiorem hominis compositionem, inæstimabilis momenti est, corpore et animo solitarium esse, et proprium fundum colere in silentio. Ideò vir sapiens fugit hominum consortium, odit multiloquium, cunctis curiositatibus oculos et aures claudit, non se negotiis immiscet, sapientissimi viri sententiam in mente habens, *qui minoratur actu, sapientiam percipiet* (1). Deus unus, et solus est, nec ipsum reperire potest, qui solus non est. Quod si necessitas Deique gloria cogant aliquando virum sapientem exterioribus occupari, spiritus tamen ad interiorem recessum veluti ad suum cen-

(1) Eecl., xxxviii, 25.

trum tendit, ita ut magis in eo sit quàm in opere exteriori, servata inter negotiorum curas mentis tranquillitate. Licet illi quacumque hora voluerit in animum suum secedere, in quo summam quietem reperit, benè omnibus intus compositis. Qui verò occupatur in circumferentia, et extremitate creaturarum, ad centrum suum, quod est Deus, nunquam perveniet. Imperitis et insipientibus pœna gravissima est, paucis horis secum vivere, et sibi attendere. Ideò omnem curam, et industriam ad hoc applicant, ut sui obliviscantur, et pretiosissimum tempus inutiliter prodigant. Ejus maximam partem usurpant sibi vitæ hujus necessitates, quod verò reliquum est, tanta illos molestia vexat, ut sollicitè quærant, quomodo illius jacturam faciant. Timent nimirum, ne, cùm soli sunt, de se cogitare cogantur: nihil enim in se reperiunt quod sibi placeat, et à seria sui consideratione avertunt se, solatia quærentes in creaturis, quia in se nihil inveniunt, nisi molestiam, tædium, et perpetuam agitationem. Fugiunt itaque à seipsis, quia animam suam non vident qualem desiderant, sed nudam, deformem, plenam miseriis, onustam peccatis. Non igitur mirari oportet, quod pauci sint, qui ferre possunt solitudinem; et ferè omnes, turbas, negotia, et multitudinem obsidentem quærunt, et amant; et si hæc desint, se infelices arbitrantur; semperque reipsâ infelicissimi erunt, donec discant secum vivere, et in seipsis atque in Deo requiescere. Docuit nos Dominus paucos electos esse, cùm multi sint vocati, ut discamus declinare à multis, et cum paucis vivere, atque etiam in-

ter paucos timere, quia nemo scit in quam paucitatem electi redigantur.

CAPUT XIV.

QUANTUM NOCEANT DIVITIE, ET QUOMODO ILLARUM
AMOREM COMPESCERE OPORTEAT.

Quàm sit perniciosus amor divitiarum, et quantum Christianis moribus, ac æternæ saluti adversetur, discipulos suos Redemptor noster edocuit, cum præmisso juramento, ut in rebus gravissimis consueverat, ait: *Amen dico vobis, quia dives difficilè intrabit in regnum cælorum* (1). Et quò altius hæc terribilis sententia audientium cordibus infigeretur, rei difficultatem exaggerans adjecit: *Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum cælorum*. Porta siquidem cælestis patriæ angusta est, nec recipit divitiarum sarcinis onustos. Opes itaque et pecuniam ita diligere debemus, sicut ægrotus amaram potionem, quam ut amaram aversatur, amat ut necessariam ad pristinam valetudinem recuperandam. Et ipsa quidem valetudo, cùm finis sit, propter se amatur, et sine mensura; pharmacum verò tantùm diligitur, quantum satis est ad valetudinem, nec ullus æger reperitur, qui magnam pharmacorum copiam appetat; sed unicum, idque si fieri possit in minima quantitate, quam etiam prorsus rejiceret, si posset

(1) Mat., xix, 23.

absque medicamine sanus fieri. Eodem animo erga divitias esse debet omnis Christianus, ut sint nostræ peregrinationis subsidia, non irritamenta cupiditatis; ut, quantum in ipso est, sine illis vivere cupiat; nam, sicut ait Apostolus, *est... quæstus magnus pietas cum sufficientia* (1). Sanctus quoque senex Tobias monita salutis tribuens filio suo: *Noli, inquit, timere, fili mi: pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, et recesserimus ab omni peccato* (2). Verè dives ille est, qui est dives æternitati, qui non opum, sed virtutum fructus recondit. Studium congerendæ pecuniæ vix esse potest sine peccato; carnis siquidem et oculorum concupiscentia, atque superbia vitæ hominem vehementissimè afficiunt; et quia pecuniis, quibus omnia obediunt, facilè consequimur quidquid appetimus, amor divitiarum hæc æstimatione ardentissimus est, et ad omne scelus impellit, dummodò quocumque modo arcam nummis impleamus. Sicut pueri, cum testis ludunt, summâ attentione ludo incumbunt, testas verò negligunt: ita nos debemus vitæ curam habere, ad quam opes necessariæ sunt, ipsas verò negligere et ab his affectum avellere: nam si mens illis adhæreat, terræ affigitur, et deprimitur, et in vilissimam servitutem redigitur. Sicut etiam pueri, cum nuces projiciuntur, eas avidè rapiunt, et pro iis colligendis secum decertant; viri autem eas spernunt: eodem modo vir justus, et timens Deum, si aurum, argentum, dignitates distribuuntur, viderint, inquit, pueri, mihi hæc omnia nuces sunt. Si alio

(1) I. Tim., vi, 6.

(2) Tob., iv, 23.

projiciente in sinum meum nux incidit, forsitan accipiam, et fractam comedam: at nunquam me inclinabo, nec alium evertam, ut tollam, quia nux tanti non est. Nec tanti sunt omnia exteriora, quæ in bonis non esse habenda fides docet. Filius Dei factus homo divitias habere noluit, ut à nobis contemendas esse ostenderet. Ideo filii hujus sæculi, qui spernere eas nolunt, Christum spernunt: filii autem Dei illic opes reponunt, *ubi neque erugo, neque tidea demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur*. In hoc mundo satis est dives, qui pane non indiget.

CAPUT XV.

DE USU DIVITIARUM.

Quis sit proprius et legitimus divitiarum usus, pauci considerant: subsidia enim sunt humanæ vitæ, quas vir probus sine alicujus injuria congregat, sine affectu possidet, sine anxietate conservat, sine molestia erogat, et in usus necessarios honestè expendit. Cujusque autem necessitas ex proprii status conditione æstimanda est. Cum enim aliqui superiores sint, alii inferiores; quidam nobiles, alii ignobiles: hinc sanè fit, ut in gradu sublimiori constitutis plures opes sint necessariæ, ut honorificent ministerium suum: aliis verò pauciores sufficiant. Omnes autem bonorum suorum administratores sunt, quibus intra metam Christianæ modestiæ tanquam fi-

deles dispensatores pro se uti, et quæ supersunt egentibus largiri debent. Rerum nostrarum verus Dominus est Deus, nos œconomi sumus, quâ consideratione etiam in affluentia divitiarum voluntariam paupertatem exemplo Sanctorum observare valeamus, illud præstantes, quod scriptum est: *Divitiæ si affluant, nolite cor apponere* (1). Natura aurum abdidit in visceribus montium, et in profundis atque inaccessis fodinis: et ideo avari qui aurum quærunt et diligunt, nusquam ad cælum oculos elevant, sed ad terram proni sunt, in qua latet aurum, nec unquam ab illa emergunt. Sapiens verò, rerum omnium interitum brevi futurum, mente et spiritu præveniens, à rebus infimis avulsum cor cœlestibus applicat, ubi veræ sunt, et in æternum duraturæ divitiæ; illic honorari desiderans, ubi nemo indignus honoratur: ibi regnare optans, ubi adepto regno nihil timetur. Omnia, quæ in terris possidet, immolat Deo, paratus his carere, si Deus voluerit. Porrò cor nostrum alienum esse à divitiis facillè his indicibus cognoscemus: si firmiter credamus eas onus esse, earumque pondus sentiamus: si fastidio nobis sint, atque illis carere sine dolore possimus: si de illarum possessione non gloriemur: si persuasum nobis sit, pretiosam suppellectilem, magnificas aedes, et reliqua ejusdem generis, propter quæ opes comparantur, nihil aliud esse quàm trophæa humanæ vanitatis, et salutis impedimenta. Nihil turbare non poterit, si liberi fuerimus ab omni opum affectu. Securus est, qui nihil potest amittere. Quemadmodum præstabilius est in angusto cubili benè valere, quàm

(1) Ps., LXXI, 11.

in amplo thalamo ægrotare: sic præstat in paupertate tranquillè vivere, quàm in multis opibus contentum esse. Animus suâ sorte contentus beatus est.

CAPUT XVI.

QUI SINT PAUPERES SPIRITU.

Regni cœlestis possessionem in paupertate spiritus constituit Christus cùm dixit: *Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum cœlorum* (1). Verè autem pauper spiritu ille est, qui nec divitias desiderat, nec in his pacem habet: in cujus possessionibus et desideriis nihil est quod demi possit; qui multò majori anxietate metuit, ne dives fiat, quàm filii hujus sæculi ne incidant in paupertatem: qui super omnia creata in sublime elatus, è superiori parte spiritus sui sic loqui potest: Dives sum ego Dei gratiâ, et abundo, quia jam habeo quod concupisco, et hoc ipsum quod habeo sine adhæsione possideo, atque illo carere possum sine dolore, et detrimento. Veritas incommutabilis in me manens ineffabiles divitias suas ostendit mihi, quarum possessione beatus sum. In ea veritate omnia continentur, et ultra ipsam nihil requiro. Ibi clarissimè perspicio, quod ex me nihil habeo, nihil sum, nihil possum. Ibi clamat Veritas voce terribili, ut omnia inferiora quæ per se vera, et per se bona non sunt, et quæ non sunt unum cum ipsa, nullo modo audeant ad me accedere, aut animæ facultatibus aliquam sui spe-

(1) Mat., v, 3.

ciem ingerere. Ibi video et cognosco omnia nihil esse, nihilque mihi contingere posse, nisi ipsa sempiterna veritas permittat, ipsa nimirum æterni Patris æterna providentia, quæ me nudum in hunc mundum de utero matris eduxit, et nudum inde extrahet in sinu terræ sepeliendum tempore præfinito. Hæc ex sublimi scientiâ sanctorum è throno Altissimi infusâ, verè et ex animo effantur veri pauperes spiritu, et ideò ipsorum regnum cœlorum esse Christus asseruit, quia nihil in eis, quod terram sapiat, reperitur. Atque utinam hanc veritatem omnes Christiani benè perciperent, nam perituras Mundi divitiis nemo quæreret, nemo diligeret: sed sicut pauci sunt electi, ita pauperes spiritu pauci sunt. Dicit Scriptura beatum illum esse, qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia et thesauris: et quia paucorum hæc virtus est, subdit: *Quis est hic et laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua* (1). Verè siquidem mirabile est hominem reperire qui nihil eorum concupiscat quæ mundus admiratur, cui paupertas divitiæ sint, qui vitæ humanæ subsidiis eâ moderatione utatur, quam Lex æterna præscribit, atque omnia exteriora ita possideat, ac si sua non essent. Ideò pauci omninò sunt, qui ad hanc perfectionem perveniant, quia vitam ejusque commoda, quæ divitiis parantur, pauci sunt qui negligant, pauci qui Christo credant præcipienti ut primò quæramus regnum cœlorum; nam cætera adjicienter nobis (2). Idem seriò admonuit nos, ne de cibo et potu, aut de vestimento solliciti simus; Pater

(1) Eccl., xxxi, 9.

(2) Mat., vi, 33.

enim cœlestis scit, quia his omnibus indigemus. Cur igitur Deo non credimus? cur de Patris providentia diffidimus? Obstant nimirum, ne credamus vincula cupiditatis, quibus irretiti aures claudimus veritati, atque humi defixi oculos in cœlum tollere non valeamus. Angustus admodum trames est, per quem veritas ducit hominem in cœlum. Hunc tenere non potest, nisi qui fuerit expeditus et nudus. Locupletes autem ingentibus sarcinis onerati, per viam mortis incedunt, quæ latissima est. Quid ergò prodest cunctis sæculi opibus affluere, si divitiis caremus, quæ permanent in æternum? Exules sumus et peregrini, qui ad patriam pergimus, iter autem agentis per loca angusta et difficilia minuenda sunt, non augenda impedimenta.

CAPUT XVII.

QUÆ, ET QUALIS SIT OBLIGATIO FACIENDI ELEEMOSYAM.

Divitiæ, quæ ad vitam corporalem, et ad decetiam statûs necessariæ non sunt, sine periculo æternæ salutis retineri vix possunt, et in vanos ac profanos usus expendi, illæ præsertim quæ ex redditibus ecclesiasticis congestæ sunt, sed pauperibus subveniendis, vel ad honorem Dei erogandæ sunt. Laus omnis et bonitas pecuniarum in usu consistit; vitiosæ et inutiles sunt, cùm in arca servantur, cùm nihil ex illis cœlestibus thesauris inferitur; cùm soli possidenti serviunt; cùm nec pauper auxilium, nec peregrinus solatium, nec alii egentibus ex illis sub-

sidium percipiunt. Opes, possessiones, thesauri, et alia ejusdem generis bona, ab hominibus vocantur, non quòd aliquem bonum faciant, sed quia ex his bonum operari possumus; piis enim largitionibus augetur justitia, sicut scriptum est: *Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in sæculum sæculi* (1). Salomon quoque ait, *Redemptio animæ viri, divitiæ suæ* (2). Et alio loco, *Ignem ardentem extinguit aqua, et eleemosyna resistit peccatis* (3). Quemadmodum Christianæ fidei, et pietati nihil magis congruit, quàm egenorum paupertati succurrere, et propriæ conditionis in aliorum necessitatibus meminisse: ita nihil crudelius, et magis noxium, quàm necessaria non solùm egentibus, sed proprio etiam corpori subtrahere, ut congregentur opes, et hæredibus serventur, qui illas brevi tempore dissipabunt. Sed multo major, et nunquam satis deploranda calamitas est animam suam perdere, ut alii ditescant. Quomodo verò et quando lethalem culpam incurrant, qui superflua non erogant, hic non disputo; nam hoc speciatim determinare non est humanæ scientiæ, sed Christianæ prudentiæ, quæ docet unctione magistrâ, quid et quantum quisque debeat sibi adimere, ut indigentis vel gravi vel extremæ necessitati subveniat. Rursum quæ sit gravis, aut extrema necessitas, hic non exquiro; sed audio Dominum sine distinctione præcipientem, *Quod superest, date eleemosynam* (4). Audio Joannem Bap-

(1) Ps., cxi, 9.

(2) Prov., xii, 8.

(3) Eccl., iii, 33.

(4) Luc., xi, 41.

listam, qui prædicans penitentiam, et requisitus à turbis, quid illis faciendum esset, respondit: *Qui habet duas tunicas, det non habenti: et qui habet escas, similiter faciat* (1). Audio prophetam psallem: *Beatus qui intelligit super egenum et pauperem: in die mala liberabit eum Dominus* (2). Audio Esaiam qui ait: *Frangere esurienti panem tuum, et egenos vagosque induc in domum tuam: cum videris nudum, operi eum, et carnem tuam ne despexeris* (3). Audio sanctissimum senem Tobiam his verbis filium instrumentem: *Ex substantia tua fac eleemosynam, et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere: ita enim fiet ut nec à te avertatur facies Domini. Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. Præmium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis. Quoniam eleemosyna ab omni peccato et à morte liberat, et non patitur animam ire in tenebras* (4). Quid amplius dici potest? nam etiam de exiguo dandam esse eleemosynam monet, ut à peccatis, et à morte perpetua anima nostra liberetur. Sed et Apostolus audiendus est, quem diligebat JESUS, sic fidelibus scribens, *Qui habuerit substantiam hujus mundi, et viderit fratrem suum necessitatem habere, et clauerit viscera sua ab eo: quomodo Caritas Dei manet in eo* (5)? Quod si Charitatis non est in illo, erit concupiscentia mala,

(1) Luc., iii, 11.

(2) Ps., xl, 2.

(3) Esai., lviii, 7.

(4) Tob., iv, 7.

(5) I. Joan., iii, 17.

et partem habebit in futuro sæculo cum illo divite, qui induebatur purpura, et bysso, et epulabatur quotidie splendide, negatâ Lazaro mendico alimoniâ de micis ab ejus mensa cadentibus (1). Clamat intus conscientia et magnis vocibus avarum divitem interpellat dicens, cur pauperem esurientem à te repellis? Si non pavisti, occidisti. Panis, qui tuis usibus superest, esurientis est: nudi sunt vestes, quæ apud te marcescunt: egentis est aurum, quod in arca custodis. Christus in extremo judicio æternis ignibus damnabit impios, quia misericordiæ opera indigentibus denegarunt: nam dicit: *Esurivi et non dedistis mihi manducare: sitivi et non dedistis mihi potum: nudus eram, et non operuistis me* (2). Nec ullam gravissimæ, sive extremæ necessitatis mentionem facit. Vix enim totius vitæ decursu aliquis occurrit, tantâ pressus egestate, ut sine alterius ope vivere nequeat, nec alius inveniat, qui ei velit et possit opem ferre, idque nobis certum sit. Rarò hæ conditiones occurrunt, et si istæ attendendæ forent, nullus ferè locus eleemosynis relinqueretur. Danda igitur eleemosyna est, ex eo præcisè quod quis superfluum habet; nam misericordia plenitudo virtutum est: nec, ut multi faciunt, ad vitæ finem differendæ sunt piæ largitiones; longè enim minoris pretii apud Deum sunt quæ testamento legantur, quàm quæ vivens, et retinere valens piâ liberalitate largitur.

(1) Luc., xvi.

(2) Mat., xxv, 42.

CAPUT XVIII.

PATIENTIÆ NECESSITAS.

Intèr cæteras Christianæ disciplinæ partes, quæ ad vitam æternam consequendam necessariæ sunt, nulla melior, nulla utilior patientiâ, per quam homo Dei longanimitatem imitatur, qui tot mortalium sceleribus provocatus patientissimè tolerat, neminem à suis beneficiis excludit, Solemque suum oriri facit super justos et injustos. Patientia iram temperat, linguam frænâ, mentem regit, pacem custodit, impetum frangit, simultates extinguit, fastum comprimit, mundum vincit, carnem coercet, facit humiles in prosperis, in adversis fortes, mites in contumeliis, tentationes expugnat, persecutiones sustinet, vitam perficit et coronat. Ut nihil malorum fiat, hæc sola efficit, quâ si omnes præditi essent, nullum scelus, nulla fraus in rebus humanis foret. In hoc sapiens ac bonus vir à malis et insipientibus differt, quia habet invictam patientiam, quâ illi carent. Magna itaque virtus est tolerantia, omnibus vitis et affectibus opposita, propter quam vir justus variis adversitatibus à Deo probatur, ut mala, quæ inferuntur aut accidunt, æquanimiter ferre, sibi que imperare, ac se regere discat. Nam quia naturæ repugnare non possumus, nec impedire, ne animus lacessitus injuriâ commoveatur, hæc virtus necessaria est, quæ animum fluctuantem contineat, ne prosiliat ad nocendum, atque hominem sibi reddat infensum.

Ipsimet Philosophi maximis laudibus patientiam commendarunt, omnem sapientiæ suæ ostentationem ex ea proferentes : sed apud illos sicut falsa sapientia, ita falsa patientia fuit : Deum enim ignorantes tantum à vera sapientia aberant ; quantum ab ejus auctore distabant. Nos autem Christo docente didicimus, oportere nos per multas tribulationes introire in regnum Dei, et hæc est vera sapientia scire Christum, et hunc crucifixum, ejusque crucem diligere, et alacriter ferre. Nam cum debeat Christiani vita Christi patientis redhibitio esse, qui crucem aversatur Christianus non est. Nemo speret se futurum sine flagello ; flagellat enim Deus omnem filium quem recipit : nullus excipitur, etiam unigenitus Filius, qui solus fuit sine peccato, non tamen fuit sine flagello ; nam oportuit eum pati, et ita intrare in gloriam suam. Unusquisque hominum pœnis et malis hujus vitæ aut exercetur ad purgationem, aut admonetur ad conversionem. Quantumcunque verò quis patiat, ad Christi tormenta, ad ejus ignominiam, et crucem nunquam perveniet.

CAPUT XIX.

ADVERSITATES EXERCENDÆ VIRTUTIS OCCASIO SUNT.

Vita nostra via est, quâ ad patriam pergimus. Nulla viæ conditio illi deest. Itur aliquando per plana, aliquando per aspera : sunt loca amœna, sunt senticosa, sunt prærupta, et inaccessa. Aliquando turbæ comprimunt ; mox solitudo est. Sunt à bestiis

pericula, sunt à latronibus. Nunc pluit, nunc sudum est. Oppositiones et adversitates ubique sunt, atque etiam in ordine gratiæ locum habet cujusdam Philosophi sententia, *omnia fieri secundum litem*. Virtus enim non acquiritur sine oppositione, nec potest homo agnoscere quantum fortitudinis habeat, si desint adversitates et tribulationes. Si quis stultorum vocibus, quorum immensa turba est, ad cœlum extolleretur, si nemo illi auderet contradicere, si mensa illi pretiosis dapibus affluens sterneretur, si res ejus familiaris fideliter administrata magnis sumptibus idonea foret, si ædificiorum excelsæ moles habitaculum illi præberent ; si omnes in illum honores, omnes dignitates, omnes deliciæ confluerent : quis esset adeo facundus et eloquens, ut illi persuadere posset inania esse hæc omnia, quæ vulgus bona vocat, mala autem hujus vitæ Dei beneficia esse, quibus nos præparat ad æternam beatitudinem consequendam ? Ideo electos suos exercet Deus adversitatibus, ut propriâ experientiâ discant, quàm fluxa, et fragilia sint, quàm plena miseriis quæcumque mortales bona esse arbitrantur : et è contrario quàm bona sint, quæ homines mali, mala esse credunt, ac si nihil pati, maximum sit hominis bonum. Sapientis igitur est inter omnia contraria et obstantia divinæ Providentiæ, læto animo obsequi, et cor suum eo loco figere, ubi nulla perveniunt vitæ hujus incommoda. Sæviant homines mali adversus bonos quantum voluerint, quantum permissi fuerint ; ruant in eos, agmine facto, cunctæ calamitates, *non contristabit justum quidquid ei acciderit* (1). Ta-

(1) Prov., XII, 21.

lem virum nec felicitas corrumpit, nec frangit adversitas; dicit enim in omni eventu: *Planè hæc infirmitas mea est, et portabo illam* (1). Sic debet fieri, sic volo ut fiat. Omnis creatura velit, nolit, uni Deo subjecta est; sed alii obediunt ut filii, et faciunt quod justum est: alii patiuntur ut servi, et fit de illis quod justum est. Nemo Dei leges evadit, aut facit homo quod lex jubet, aut patitur quod lex decernit.

CAPUT XX.

PATIENTER FERENDA QUÆ QUOTIDIÈ OCCURRUNT.

Multi sunt, qui graves sibi cruces et tribulationes eventuras fingunt, quas patientissimè ferre proponunt; et hæc rerum, quæ nunquam erunt, inani specie delusi eximium patientiæ actum se exercuisse arbitrantur: cum interim multò minores cruces, easque præsentis totis viribus fugiant, et abominentur. Tollendus hic error est, et solerter advertendum in magnis rarissimè, in minimis frequenter adesse patientiæ occasionem, quæ quotidie, ac omni ferè momento exerceri potest aliena mala tolerando, propria corrigendo. Libentiùs autem ea crux amplectenda, quam Deus immitit, nam quæ propriâ voluntate assumitur, non semper à Deo est. Sicut gaudent infirmi, cum in medicum peritum incidunt, qui lethalem corporis ægritudinem curare sciat, et velit: ita nos calumniis, injuriis aliisque molestiis

(1) Jerem., x, 19.

lacsenti gaudebimus, et exultabimus, quod aliquis repertus sit, cujus operâ animæ nostræ vulnera sanentur, et summis apud Deum opibus locupletemur. Quidquid verò e venerit, libenter amplectemur, placet enim quod libet, et ea dumtaxat molesta sunt, quæ non libent. Qui volens, et lubens patitur, et minus patitur et meritum auget. Nec obest reluctantis naturæ repugnantia, dummodò contrarii motus ad partem rationalem, in qua meriti et demeriti sedes est, non perveniant, imò hæc obnitatur, Deique opem ferventi oratione deponat. Quod si murmura-verit, si conturbatur, si omiserit quæ proprii muneris sunt, signum erit voluntariæ rebellionis, quandoquidem ad ea impellit, quæ non nisi deliberatò animo fieri possunt. Virtutes, quæ in actione consistunt, facile exercentur: at quæ in tolerantia versantur, difficillimæ sunt, quia illarum usus extra nos est, istarum in nobis; illis natura consentit, istis repugnat. Cæterùm moderatè, et toleranter ferendi propter Deum quæcumque adversa singulis diebus contingunt, exemplum præbent milites, quorum tolerantia incredibilis est. Nam quæ itinera, quæ frigora, quos soles, quantas necessitates, quæ vulnera, quæ pericula patiuntur, et hæc omnia hilari animo, ut paucos dies seconnectis quietos habeant, ad quos nesciunt utrum pervenient? Nos verò pro æterna requie brevissimi temporis laborem non sustinebimus? Tolerabilia et levissima fient quæcumque patimur, si præmium consideremus, quod Deus promisit.

CAPUT XXI.

GAUDENDUM IN TRIBULATIONIBUS.

Sicut in ædificio plus operis et sectionis uni saxo quàm alteri adhibetur, jubente et disponente architecto, qui unum præ altero nobiliori loco destinavit: sic à Dei arbitrio petenda est ratio, cur unus graviora, alter minora patiat^{ur} adversa: unicuique enim propriam crucem tribuit Deus, singulorum viribus æquam, et parem gloriæ ac coronæ, quam singulis præparavit. Sicut igitur marmor, si compos rationis foret, sculptoris ictus patienter ferret, et gratias ageret: ita nos gaudere oportet, quod variis tribulationibus quasi quodam scalpello nos Deus expolire dignetur, ut sublimiori loco in domo ejus collocemur. Castigat ille quos amat, ne mundi prosperitate corrupti, à via salutis aberrent. Ideò mali homines bonis sunt necessarii, ut per illos tanquam Dei ministros exercentur, et ad virtutem assiduis afflictionibus obdurentur. Quod cum verissimum sit, ille affectus erga adversarios induendus est, quem erga Semei sibi maledicentem Sanctus rex David ostendit, dicens, *Dominus enim præcipit ei, ut malediceret David: et quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit* (1)? Nemo enim malum inferret, nisi Deo volente et permittente: nec ille vellet, aut permetteret, nisi ad majorem sui gloriam et salutem nostram. Porrò in ma-

(1) II. Reg., xvi, 10.

lis, quibus vexamur, non à creaturis solatium petendum est, sed à solo Deo, qui prima causa omnium pœnarum est. Nam vera consolatio non nisi in veritate reperitur, quæ Deus est. Hæc docet nos tribulationem necessariam esse, et cum gaudio suscipiendam veluti arrham, et pignus Divinæ ergà nos dilectionis. *Omne gaudium*, ait Jacobus Apostolus, *existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis: scientes quod probatio fidei vestræ patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet* (1). Insidiæ, calumniæ, persecutiones, et alia mala hujus vitæ, maximum bonum sunt, et maxime diligendum, quia in illis nihil est boni, nihil amabile præter Divinum beneplacitum, ad quod tanquam ad primum principium cuncta revocari debent, quæ carni et sanguini molesta sunt. Iniquo judici Pilato dixit Christus, *Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper* (2). Hæc agnitã in omni eventu potestate, absque ulla difficultate mentis tranquillitas conservatur. Quæcumque nos angunt, si extra Deum considerentur, mille phantasmata et distractiones pariunt. Cum enim extra centrum suum trahuntur, incipiunt gravia esse, multaque suggerunt phantasie præterita, præsentia, et futura, quæ nunquam fuerunt, nec sunt, nec erunt: atque hinc oriuntur angustie cordis, noctes insomnes, et curæ insanabiles. Quod si quis assuescat omnia in Deo conspicerere, et ad ipsum referre, semper hilaris et immotus dicet in omni eventu cum S. Job, *Sicut Domino placuit, ita fac-*

(1) Jac., i, 2.

(2) Joan., xix, 11.

tum est : sit nomen Dom̃ini benedictum (1). Deus qui me affligi permittit, mei curam gerit infinita charitate. Ipse me cruci affixit, in qua constanter permanebo donec ipse me deponat.

CAPUT XXII.

TOLERANDÆ DETRACTIONES.

Si magis angimur propter ea quæ de nobis perperam loquuntur homines, quàm propter peccata, quæ sola nos cruciare debent, manifestè vincimur, quod nos ipsos magis amamus quàm Deum. Infinitæ et horribiles sunt blasphemix à perditis mortalibus contra Deum prolatae, et ille hos tolerat, suorumque donorum participes facit : nos autem repleti vitiiis et sceleribus, si quis nobis mala, quæ facimus, exprobraverit, excandescimus, et à nemine contemni volumus. Illud potius metuendum, ne immeritis laudibus extollamur, ne nimia nos felicitas à crucis Christi consortio, et ab ejus gloria excludat. Si appenderentur veluti in statera quidquid meremur pro peccatis nostris, quidquid Christus pro nobis pertulit, in altera verò lance omnia tormenta, omnes injuriæ, omnia dedecora ponerentur, hæc certè præ illis, ac si nullius ponderis forent, levisima apparent. Considerandum quoque est, quælibet ab aliis illata mala non ab inferentis, sed à patientis affectu gravia vel levia constitui. Nam qui hæc sper-

(1) Job., 1, 21.

nil, qui non accipit, qui vulnere superior est, nihil patitur. Non manus quæ tela vibrat vulnus facit, sed corpus quod patitur : nam si quis corpus adamantinum haberet, licet innumeris undique telis percuteretur, nullo vulnere affici posset : ita injuriæ, oblocutiones, et alia mala non à petulantium, et improborum insania lædendi vim habent, sed à Patientis imbecillitate. Beatus est, qui vitam suam ita disposuit, ut de illo quidpiam sinistri ne fingi quidem possit, pugnante meriti magnitudine adversus malignantium obtrecciones. Quod si hoc assequi non valemus, hanc saltem diligentiam vitæ nostræ adhibere par est, ut nemo in nobis detrahendi occasionem inveniatur, alioquin frustrâ detractoribus irascimur, si nos illis detrahendi materiam suppeditamus. Si verò nobis cuncta sollicitè ad honestatem providentibus, isti nihilominus insaniunt, consolari nos debet Redemptoris nostri semper memoranda sententia : *Beati estis cum... dixerint omne malum adversum vos mentientes* (1). Sentiant de nobis homines, et dicant quidquid libet, beati erimus si nostra nos conscientia apud Deum non accuset. Fallaces et mutabiles sunt hominum opinioniones, vana judicia, quæ nec prosunt nobis, nec obsunt. *Si adhuc hominibus placerem*, inquit Apostolus, *Christi servus non essem* (2). Sed nec fieri quidem potest, ut quis omnibus placeat : nam velle suum cuique est, trahitque omnes diversa, et unumquemque sua voluptas, et qui ab uno laudatur, ab aliis deridetur. Quidam Philosophus dicenti sibi, omnes te derident,

(1) Matth., v, 11.

(2) Gal., 1, 10.

respondit : at ego non derideor. Illos siquidem irrideri non posse judicabat, qui derisionibus non perturbantur.

CAPUT XXIII.

TAM PROPRIA, QUAM ALIENA MALA EQUANIMITER FERENDA.

Optimum remedium est, in omni afflictione et adversitate, à præsentī angustia mentem avertere, et ad Deum convertere, nostra quippe natura angorem suum conspicerē nequit sine affectu miserationis erga se ipsam. Tum quia omnis cruciatus et ægritudo animi ex eo provenit; quod rem, quam amamus, amittere timemus; efficacissimum omnium malorum alexipharicum est illud solummodò bonum amare, quod nulli subest mutationi, nec ab ulla creata potentia auferri potest, aut impediri. Ab aliquo autem verbo, vel facto læsi, linguam omninò continere debemus, ne in verba erumpat animi commotionem indicantia: sicut enim languentis stomachi est non posse cibum duriorem concoquere, ita animi pusilli est, aspera verba ferre non posse. Dicebat quidam vir sanctus, se nullam unquam habuisse adeò gravem afflictionem, quam tacendo non vicerit; nam quidquid sit quod cruciat, spretum exolescit: si verò irascimur acceptā injuriā, eā nos dignos fuisse testamur. Dignus est contemni, qui de contemptu dolet. Non tamen sufficit dolorem intus premere, et tacere, sed intus etiam se arguere oportet, et omni

abjectione dignum æstimare. Etenim vir sapiens, qui se attentius circumspicit, non considerat quid patiat, sed quàm multa dignus sit pati propter peccata, quibus Deum offendit. Alios autem non judicat, ne seipsum damnet, memor Apostoli dicentis, *In quo enim judicas alterum, te ipsum condemnas: eadem enim agis quæ judicas* (1), neque offenditur ob exiguum proximi debitum ipse debitor decem millium talentorum. Insanus est, qui suo graviore morbo, impatientiā scilicet et superbiā, alienum curare nititur. *Tu quis es*, inquit Apostolus, *qui judicas alienum servum? Domino suo stat, aut cadit* (2). *Aut quomodo potes dicere fratri tuo, ut in Evangelio legimus, Frater, sine ejiciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns* (3). Solius Dei est aliena delicta judicare, cujus est ea justè punire, aut misericorditer curare. Ad nos autem spectat, ea si possumus corrigere, et impedire; alioquin patienter ferre; nam si vitium displicet, illud prius in nobis emendandum est, quàm in aliis. Qualis Deus erga nos est, patiens scilicet, et misericors, tales nos aliis exhibere debemus.

(1) Rom., II, 1.

(2) Ibid., XIV, 4.

(3) Luc., VI, 42.